

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2542, หน้า 2) ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับปวงชน โดยได้จัดระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่รู้ และมีความสนใจในด้านการศึกษ สามารถเลือกวิธีที่จะทำการศึกษได้ตามความเหมาะสมตามความต้องการของตนเองได้อย่างอิสระเสรีมากที่สุด โดยจัดให้มีการบรรยายในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาที่ต้องการเข้าเรียนในชั้นเรียน และสำหรับนักศึกษาที่มีภาระกิจหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร และไม่สามารถเดินทางมาเรียนในชั้นเรียนของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่กรุงเทพมหานครได้ มหาวิทยาลัยรามคำแหงจึงได้จัดการเรียนการสอนระบบทางไกลขึ้น ซึ่งประกอบด้วยตำราเรียน การบรรยายผ่านทางวิทยุและโทรทัศน์ นักศึกษาเรียนโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงในกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยได้ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้วยระบบส่งผ่านดาวเทียม และในระบบส่งสัญญาณผ่านใยแก้วนำแสง จากห้องบรรยายที่อยู่ในกรุงเทพฯ สู่อ่างเรียนที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ตามที่ทางมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้จัดให้มีขึ้น

การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2538 โดยได้มีการสอนโดยตรงจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ ไปสู่มหาวิทยาลัยรามคำแหงสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ส่วนภูมิภาค 4 จังหวัด คือ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำนาจเจริญ เริ่มแรกได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี โดยใช้ Video Conferencing System ผ่านดาวเทียมไทยคมในย่านความถี่ C-Band โดยกระจายสัญญาณทิศทางเดียวไปยังสาขาวิทยบริการฯ ในส่วนภูมิภาค นักศึกษาที่เรียนอยู่ในอ่างเรียนสามารถสอบถามและขอ

คำอธิบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนผ่านระบบโทรศัพท์ และโทรสารมายังอาจารย์ผู้สอนได้ในปีการศึกษา 2538

ในปีการศึกษา 2539 มหาวิทยาลัยได้ขยายสาขาวิทยบริการฯ เพิ่มขึ้นอีก 2 จังหวัด คือ จังหวัดแพร่ และจังหวัดนครพนม มหาวิทยาลัยได้พัฒนาเทคโนโลยีการเรียนการสอนทางไกล โดยใช้เทคโนโลยีการถ่ายทอดสัญญาณโทรทัศน์โดยตรงสู่ห้องเรียนต่าง ๆ ในระบบ Direct To Home Broad Casting ผ่านดาวเทียมไทยคมย่านความถี่ Ku-Band ซึ่งปัจจุบันออกอากาศผ่านทางไทยสกายเคเบิลทีวี ช่อง 10 วันที่ 3 ตุลาคม 2539

ปี พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยก็ได้เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา จัดตั้งสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. 2542 จัดตั้งสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดขอนแก่น ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในส่วนภูมิภาคนั้น อาจารย์ผู้สอนจะเดินทางไปสอนที่สาขาวิทยบริการต่าง ๆ หมุนเวียนกันไปทั้ง 4 จังหวัด เมื่ออาจารย์ไปบรรยายที่สาขาวิทยบริการใด ก็จะถ่ายทอดภาพและเสียงการบรรยายไปยังสาขาวิทยบริการอื่น ๆ

พ.ศ. 2543 มหาวิทยาลัยรามคำแหงจัดตั้งสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง และจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2546 จัดตั้งสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดหนองบัวลำภู ปี พ.ศ. 2547 จัดตั้งสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเชียงราย จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2548 จัดตั้งสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดพังงา จัดการเรียนการสอนระบบทางไกลใช้สื่อสารสอนผ่านดาวเทียมและเคเบิลใยแก้ว ระบบ Video-Conference แบบสื่อสารสองทาง (two way communication) และสื่ออื่น ๆ พร้อมทั้งจัดส่งอาจารย์ผู้ประสานงานไปดูแลอย่างใกล้ชิด การเรียนและการสอบที่สาขาวิทยบริการฯ มาตรฐานเดียวกับส่วนกลาง (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548, หน้า 26)

หลักสูตรปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน ณ สาขาวิทยบริการส่วนภูมิภาคมีทั้งสิ้น 4 หลักสูตรคือ

1. หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต
2. หลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาการบริหารทั่วไป
3. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน

4. หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารรัฐกิจ

โดยทั้ง 4 หลักสูตรนี้เปิดสอน ณ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติทั้ง 13 สาขา คือ

1. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี
2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอุทัยธานี
3. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด

นครศรีธรรมราช

4. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอำนาจเจริญ
5. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครพนม
6. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดแพร่
7. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสุโขทัย
8. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น
9. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดศรีสะเกษ
10. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง
11. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดลพบุรี
12. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด

นครราชสีมา

13. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดหนองบัว-
ลำภู

14. มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

หลักสูตรปริญญาโทที่เปิดสอนที่สาขาวิทยบริการในปีการศึกษา 2539 มีทั้งหมด

4 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
2. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
3. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
4. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

รูปแบบของระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปัจจุบันมีระบบที่ใช้อยู่ด้วยกัน 2 ระบบ คือ ระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านระบบใยแก้วนำแสง (fiber optic distance learning) และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งดำเนินการเรียนการสอนในลักษณะของ video conference แบบ 2 ทาง (two way communication) ระหว่างผู้เรียน และผู้สอนมีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันในด้านของการถามตอบ และการเสนอความคิดเห็น ตลอดจนการอภิปราย

มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้นำเทคโนโลยีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง (หัวหมาก) และยังสามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งทำให้นักศึกษาตามสาขาวิทยบริการต่าง ๆ สามารถค้นคว้าและศึกษาข้อมูล ในสิ่งที่ตนต้องการได้เท่ากับนักศึกษาที่อยู่ส่วนกลาง เป็นการให้ความสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีตำรา เอกสารอ้างอิง ผลงานวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ในสาขาที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้บริการอีกด้วย

อาจารย์ผู้สอนในระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้ระบบมาแล้ว ซึ่งความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนในปัจจุบันที่สอนในระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น อาจารย์ผู้สอนเมื่อมีการสอนมาเป็นเวลานานอาจจะเบื่อหน่ายได้ ควรพัฒนาประสิทธิภาพและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ คือ ด้านระบบการเรียนการสอนทางไกล ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในการใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้มีความทันสมัยทางด้านการใช้เทคโนโลยี และสามารถที่จะดำเนินการต่อเนื่องไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่อยู่ทำงานซ่อมบำรุง และงานการเรียนการสอนทางไกล สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนต่อการใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านระบบการเรียนการสอนทางไกล
2. ด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง บทต่อไปจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำมาใช้สนับสนุนการศึกษานี้ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ดังมีวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรของอาจารย์ผู้สอนต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของอาจารย์ผู้สอนต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีผลต่อความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
4. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการให้บริการระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง กับความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะประชากรของอาจารย์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการใช้บริการของอาจารย์ผู้สอนแตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน

3. ปัญหาเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกัน

4. ประสิทธิภาพในการใช้บริการระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษากลุ่มตัวอย่าง เฉพาะอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เคยใช้บริการระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 285 คน ระยะเวลา โดยดำเนินการเก็บรวบรวมตัวอย่าง ในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553

นิยามศัพท์เฉพาะ

อาจารย์ผู้สอนในระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง หมายถึง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ทำการสอน โดยในการใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ หมายถึง สถานที่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดให้มีการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ 22 สาขา ได้แก่ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดอุทัยธานี สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดปราจีนบุรี สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครศรีธรรมราช สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครพนม สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดแพร่ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดอำนาจเจริญ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดนครราชสีมา สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติบางนา สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดศรีสะเกษ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดขอนแก่น สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสุโขทัย สาขาวิทยบริการ-

เฉลิมพระเกียรติจังหวัดตรัง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดลพบุรี สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดหนองบัวลำภู สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดเพชรบูรณ์ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดบุรีรัมย์ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดชัยภูมิ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดเชียงราย สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดเชียงใหม่ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดกาญจนบุรีสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสุรินทร์ และสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดอุดรธานี

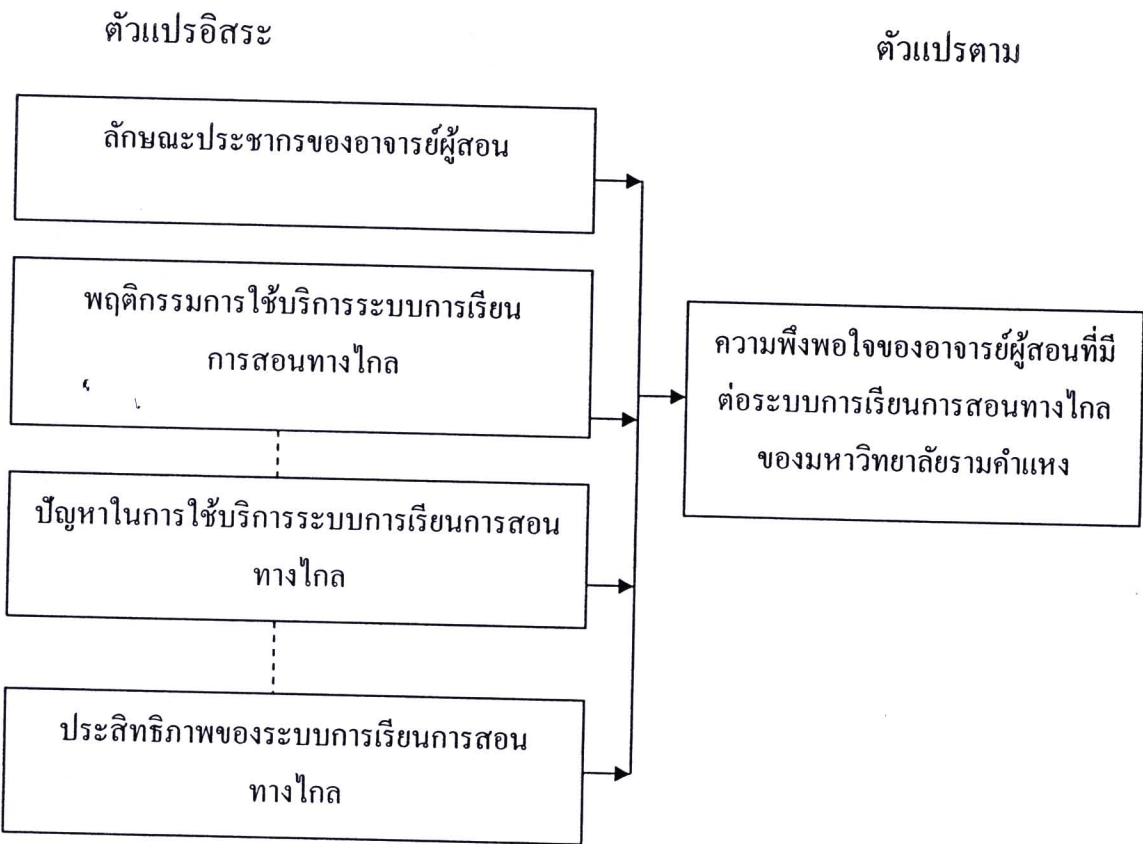
ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของอาจารย์ผู้สอนในระบบการเรียนการสอนทางไกลที่มีต่อระบบการเรียนการสอนทางไกล เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนทำให้เกิดความเต็มใจที่จะสอนให้เกิดประสิทธิภาพโดยแสดงความรู้สึกพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ลักษณะประชากร หมายถึง ความเป็นอยู่ ฐานะของบุคคลในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมตามบทบาทนั้น ได้แก่ เพศ อายุ คุณวุฒิการศึกษา วิชาที่สอน ประสบการณ์การสอนโดยระบบการเรียนการสอนทางไกล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาจะสามารถนำไปพัฒนาระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. ผลการศึกษาจะมีข้อมูลเป็นแนวทางสร้างความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนต่อระบบงานการเรียนการสอนทางไกลด้านต่าง ๆ เพื่อเสนอต่อมหาวิทยาลัยและนำไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. ผลการศึกษาจะสามารถนำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากงานวิจัยไปใช้กับระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยรามคำแหงให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามความต้องการของอาจารย์ผู้สอนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย